

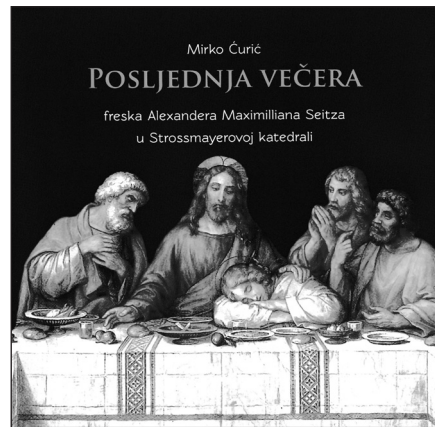
Mirko Ćurić

Posljednja večera: freska Alexandera Maximilliana Seitzza u Strossmayerovoj katedrali

Đakovački kulturni krug, Đakovo, 2023.

Kao nepresušan izvor inspiracije, razmišljanja, potrebe za učenjem i spoznajama, neprekidno se nameće đakovačka katedrala, katedrala Josipa Jurja Strossmayera, odnosno katedrala svetoga Petra. Impozantna građevina ovih prostora zbog koje mnogi vole doći u Đakovo, razgledati je, saznati nešto o procesu njezina nastajanja, postala je simbol grada. Cijela prva polovica 19. stoljeća povijesti Đakovačke biskupije obilježena je željom da se samo započne s izgradnjom nove katedralne crkve. Mnogi su biskupi prije Strossmayera naručili barem jednu izradu, a neki i više projekata za podizanje katedrale, ali nijednome nije uspjelo prenijeti ideju s papira u stvarnost. Nakon što je ideja prenošenja s papira u stvarnost uspjela, nerijetko se u cjelini, ali i u segmentima pristupa istraživanju i proučavanju tumačenja nastanka pojedinih motiva. Jedno od zasigurno najcjelovitijih istraživačko-interpretacijskih proučavanja gradnje, arhitekture i ikonografije katedrale jest knjiga Dragana Damjanovića *Đakovačka katedrala*.

U veljači 2023. u izdanju Đakovačkog kulturnog kruga izišla je knjiga Mirka Ćurića *Posljednja večera: freska Alexandera Maximilliana Seitzza u Strossmayerovoj katedrali*. Urednik je knjige Ivan Stipić, dok je za ilustracije bio zadužen Mihael Kelbas. Knjiga je zapravo jedna u nizu koja pojedinačno progovara o umjetničkim djelima u đakovačkoj katedrali te rekonstruira povijest oslikavanja. Iz toga se niza ističu dvije knjige koje kao i ova govore

o freskama: *Božić: porođenje Isusovo Ludovica Seitz: najpoznatija freska u Strossmayerovoj katedrali* (2017.) i *Poklonstvo kraljeva (Sveta tri kralja): zamišljena i izvedena freska u Strossmayerovoj katedrali* (2019.). Gotovo su sve freske u katedrali oslikali otac i sin Seitz na temelju zapravo izmijenjenog slikarskog programa Johana F. Overbecka, dok je svega dvije freske naslikao Achille Ansiglioni. Freska o kojoj knjiga govori nalazi se u svetištu i pripada kristološkom ciklusu, a nastala je 1874. godine.

Knjiga se sastoji od nešto malo manje od stotinu stranica, podijeljenih nakon uvoda na 12 poglavlja koja govore o osobitostima freske, njezinoj simbolici, značenju, osobitostima spram drugih fresaka koje prenose isti biblijski sadržaj te o samome umjetniku. Nakon uvoda autor se kratko bavi pitanjem kako su otac i sin Seitz angažirani u oslikavanju katedrale, osvrće se na slikare koji su im prethodili te na slikare za koje se smatra da su im bili uzori. Zatim razmatra povijesni razvoj motiva posljednje večere, naglašavajući utjecaj Leonarda da Vincija čija se *Posljednja večera* uzima kao kanonsko djelo. Knjiga nas također uvodi i u društvene okolnosti unutar kojih nastaje freska, odnose biskupa Strossmayera i slikara oca i sina te biskupovu ustrajnost oko što kvalitetnijeg izbora majstora koji će oslikati katedralu.

Mnoge je ova freska potaknula da napišu pokoju riječ odmah po nastanku freske, ali je ista i danas izvor spoznaja o oslikavanju katedrale, izboru tema i motiva. Autor tako izdvaja osvrte Josipa Jurja Strossmayera, Milka Cepelića, Ivana Rogića, Antuna Jarma i Isidora Kršnjavoga. Svaki od tih tekstova na različit način pristupa Seitzovoj freski *Posljednje večere*. Neki se više bave biblijskim sadržajem, neki freskom, a neki samim autorom.

Knjiga je manjega formata, tvrdoga uveza, iznimno bogata ilustracijama. Nerijetko ilustracije izdvajaju i uvećavaju pojedine segmente freske kako bi čitatelj obratio pozornost na ono bitno, na ono što se tumači, odnosno na ono što vjerojatno ne bi ni zamijetili promatrajući fresku u katedrali.

Pojedinačno procjenjivanje umjetničkih djela u đakovačkoj katedrali svakako pomaže pri njihovu egzaktnijem i temeljitijem razumijevanju ipak aludirajući na činjenicu da svi segmenti čine cjelinu slikarskog opusa, ali da je svaka freska umjetničko djelo za sebe te da se može i kao takvo valorizirati.

Marina Božić